

Gemeente Breda
Directie Beheer
t.a.v. de heer M.S.J. Pronk
Postbus 90156
4600 RH Breda

Datum: 10 februari 2017
Behandeld door: Ilco van Woersem
Ons kenmerk: P2017/10
Uw kenmerk: uw mail van 23 dec. 2016

Quickscan beschermde flora en fauna zuidelijke rondweg Breda

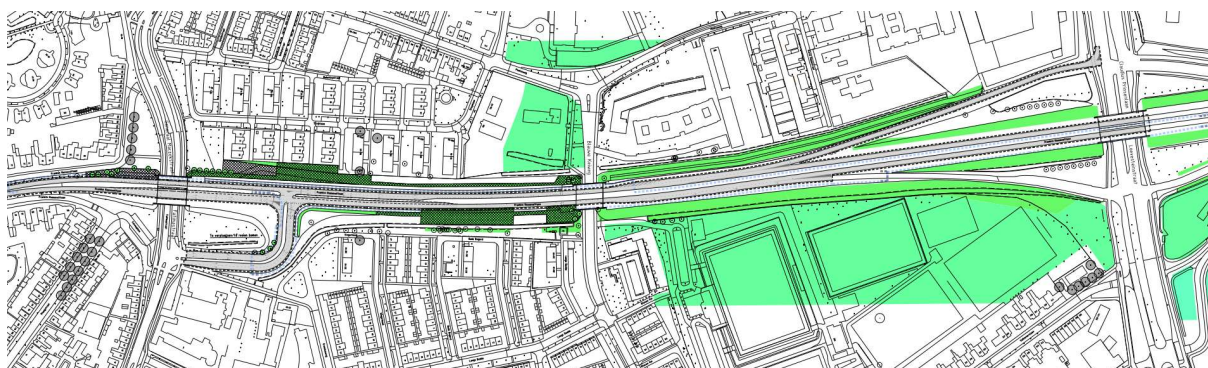
Ecologisch advies in het kader van de soortenbescherming Wet natuurbescherming

Deze notitie heeft betrekking op de quickscan, het globale onderzoek naar het mogelijke voorkomen van beschermde planten en dieren in het plangebied van de herinrichting van het oostelijk deel van de zuidelijke rondweg te Breda. In deze quickscan wordt bepaald of de voorgenomen herinrichting van deze weg kan leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten en het mogelijke overtreden van de Wet natuurbescherming (Wnb).

Aanleiding zijn de plannen voor de baanverbreding en onderhoudswerkzaamheden aan de zuidelijke rondweg in Breda. De voorgenomen maatregelen bestaan mogelijk uit de kap van naastgelegen houtige opstanden.

Gebied

Het plangebied betreft het oostelijke deel van de zuidelijke rondweg van Breda, het gebied tussen de blauwe werkgrenzen. Daarbij wordt de nadruk gelegd op de te kappen houtige gewassen (bomen en struiken). Een deel van het te onderzoeken plangebied ligt tussen de beide drukke wegstroken in. Dit deel van de zuidelijke rondweg ligt verhoogd in het landschap, op een hoog opgeworpen zandgrondlichaam. Deels liggen smalle, steile dijkes naast de bermen, beplant met struiken en bomen. Figuur 1 geeft de ligging en begrenzing van het onderzoeksgebied weer.

Figuur 1: Ligging (binnen blauwe stippellijnen) van het te onderzoeken deel van de herinrichting van de zuidelijke rondweg (Bron: gemeente Breda)

Gemeente Breda

V&V

Bijlage 9 bij besluit
2017/2662-V1

Doelstelling

Het doel van deze quickscan is te beoordelen of de geplande ingrepen negatieve effecten kunnen hebben op beschermde soorten. Daarbij komen de volgende vragen aan de orde:

- Welke beschermde soorten komen (mogelijk) voor in het plangebied en de invloedssfeer daarvan?
- Welke functie(s) vervult het gebied voor deze soorten en welke locaties en elementen zijn daarbij van belang?
- Kan de uitvoering van de geplande ingrepen negatieve effecten hebben op beschermde soorten?
- Betekenen deze effecten een overtreding van de natuurwet?
- Kunnen deze effecten voorkomen worden en zo ja, welke maatregelen kunnen daarbij worden toegepast?
- Is nader onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten, de functionaliteit van het plangebied voor deze soorten of effecten van de ingrepen noodzakelijk?
- Dient een ontheffing te worden aangevraagd?

Omgang nieuwe Wet natuurbescherming

In deze quickscan wordt uitgegaan van de Wet natuurbescherming, die per 1 januari 2017 in werking is getreden en de provinciale verordening van de provincie Noord-Brabant. De interpretatie van de nieuwe Wet natuurbescherming is op dit moment echter nog niet volledig helder, door het ontbreken van een uitleg van de uitwerking door het bevoegd gezag (provincie Noord-Brabant). Ook nieuwe jurisprudentie kan voor nieuwe inzichten zorgen. Voor zover duidelijk uit de wettekst, de behandeling van de wet in de Kamers en de provinciale verordening (Noord-Brabant), worden de gevolgen vanuit deze nieuwe wet meegenomen in dit onderzoek. Zo wordt er bij de quickscan naar het voorkomen van beschermde soorten rekening gehouden met de nieuwe lijst "Beschermde soorten" en de provinciale lijst algemeen vrijgestelde soorten conform de verordening.

Maatregelen, voorgenomen werkzaamheden

Een deel van de bomen en struiken langs de zuidelijke rondweg (binnen de blauwe stippellijnen van Figuur 1) zal bij de herinrichting verdwijnen, worden gerooid. Een deel van de bermen (inclusief een deel van de middenberm) zal eveneens op de schop gaan.

Aanpak

Op 9 februari 2017 is het plangebied uitgebreid geïnventariseerd en zijn de te kappen bomen op jaar-rond beschermde nesten en mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen geïnventariseerd en de te rooien struikelen en te herinrichten bermen onderzocht op beschermde planten en dieren. Tijdens deze inventarisatie was het bewolkt, maar droog, met een temperatuur van -1 °C en matige wind (3 Bft). Naast de bevindingen van dit veldbezoek zijn ook de gegevens van diverse bronnen geraadpleegd, zoals van de NDFF (Nationale Databank Flora & Fauna, zie Figuur 3) en regionale en landelijke verspreidingsatlassen. Vervolgens is aan de hand van alle bevindingen en gegevens een inschatting gemaakt van de effecten die de kap van de bomen en het verwijderen van bermen en overige vegetatie kan hebben op de (mogelijk) aanwezige beschermde planten en dieren. De resultaten van het veldbezoek, het bronnenonderzoek en de inschatting van de effecten staan op de volgende bladzijdes beknopt beschreven.

Figuur 2: Deel van de te herinrichten verhoogd liggende zuidelijke rondweg te Breda, met te kappen bomen, te rooien struwelen en deels te verwijderen berm.

Resultaten

Zoogdieren

In de ruime omgeving (binnen 500 meter) van het onderzoeksgebied komen volgens de data van de NDFF verschillende zoogdiersoorten voor. Hieronder vallen onder andere verschillende muizen- en spitsmuizensoorten, konijn en egel. Deze soorten zijn algemeen en licht beschermd door een algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht volgens de provinciale verordening. Ook is er recent een bunzing doodgereden, en zijn er drie jaar oude waarnemingen van de eekhoorn. Eekhoorn is een soort waarvoor in Brabant geen algemene vrijstelling van de ontheffingsplicht geldt; de bunzing verliest de algemene vrijstellingsstatus per 1 oktober 2017.

Binnen 500 meter van het plangebied komt ook de zwaarder beschermde grondgebonden steenmarter voor.

In het onderzoeksgebied (de bermen van de weg en naaststaande bomen) zijn alleen waarnemingen van bosmuis, mol, egel, bunzing en steenmarter bekend.

Tijdens de inventarisatie op 9 februari zijn geen nesten of vraatsporen (aangevreten hazelnoten e.d.) van eekhoorns gezien. Evenmin zijn hollen van bunzing of steenmarter aangetroffen. De bermen, struwelen en bomenrijen langs de zuidelijke rondweg kunnen wel dienstdoen als migratieroute of een deel van het leefgebied van genoemde soorten marterachtigen zijn.

De te kappen bomen zijn alle ongeschikt als kraam-, zomer-, paar- of winterverblijfplaats van boom-bewonende vleermuizen, vanwege de zeer jonge leeftijd (<20 jaar) en het nog ontbreken van boomholtes.

Figuur 3: Oude(re) grauwe abelen en Noordse esdoorns (achtergrond), echter zonder boomholtes. Ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Aan de uiterste noordwestzijde van de strook (ten noorden van de rondweg, ten westen van het viaduct met de Ginnekeweg) met te kappen bomen, staan enkele oude grauwe abelen en Noordse esdoorns. Ook deze oudere bomen herbergen geen boomholtes en zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. In de dilatatievoegen van de viaducten die onder de zuidelijke rondweg doorlopen, kunnen wel vleermuizen verblijfplaatsen hebben.

Figuur 4: In de dilatatievoegen van de viaducten onder de zuidelijke rondweg kunnen verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn.

De zuidelijke rondweg en naastgelegen berm en bomen zijn wel geschikt als jachtgebied en vliegroute van enkele zwaar beschermde vleermuissoorten zoals gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger.

Vogels

Het grootste deel van de zuidelijke rondweg naast de enkele meters brede berm is met struiken en jonge bomen begroeid (Zie ook Figuur 5). Hierin komen tal van broedvogels zonder jaarrond beschermde broedplaatsen voor, zoals o.a. de op de NDFF vermelde houtduif, ekster, heggenmus, braamsluiper en spotvogel. Van de ruimere omgeving worden nog tal van algemene broedvogels in de database van de NDFF vermeld.

In de te kappen bomen en struiken zijn tijdens het veldbezoek geen nesten van vogels met jaarrond beschermde broed- en foerageergebied, zoals uilen, roofvogels gevonden (en uiteraard evenmin die van de gebouwbewonende huismus en gierzwaluw). In de NDFF staat evenmin waarnemingen van vogels met jaarrond beschermde broedplaatsen vermeld. Op zo'n honderd meter afstand van de zuidelijke rondweg zijn wel waarnemingen van territoriale huismussen en gierzwaluwen bekend, bij woonhuizen.

Tijdens de inventarisatie was de hele dag een jagende buizerd langs de zuidelijke rondweg aanwezig, maar deze heeft hier geen nest. De jonge boompjes zijn ongeschikt als broedplaats voor grote roofvogels zoals buizerds. Er zijn alleen oude nesten gevonden van kleinere zangvogels, lijsterachtigen, houtduif, ekster en gaai, maar niet van de zwarte kraai. Er komen dus geen broedvogels met jaarrond beschermde broedplaatsen in het onderzoeksgebied voor.

Figuur 5: Verhoogd walletje langs zuidelijke rondweg, begroeid met jong loofhout, waarin geen vogels broeden met jaarrond beschermde nestplaatsen.

Reptielen, amfibieën en vissen

In het plangebied bevindt zich geen water; de greppels stonden tijdens de inventarisatie droog. In (de ruime en directe omgeving van) het plangebied komen volgens de NDFF bruine kikker, gewone pad, bastaardkikker, kleine watersalamander en alpenwatersalamander voor. De aanwezige vijvers in tuinen in aangrenzende wijken vormen wel voortplantingswateren van deze amfibieënsoorten. Het onderzoeksgebied vormt een deel van het landhabitat voor deze soorten.

In de ruime omgeving van het plangebied staan op de NDFF geen waarnemingen van vissen en reptielen. Omdat er geen water is (de greppels stonden droog), is er geen leefgebied van vissen.

Planten

Het plangebied bestaat deels uit wat schralere bermen en deels uit verruigde voedselrijke grond, getuige ook de vele bremen, brandnetels en overige ruigtekruiden.

Binnen 500 meter van het plangebied staan op de NDFF alleen verouderde waarnemingen van de beschermde Kartouizer anjer en het kluwenklokje in de databank; deze waarnemingen zijn echter meer dan drie jaar oud en niet meer 'geldig'.

De bermen zijn te voedselrijk en daarmee ongeschikt voor zwaar(der) beschermde plantensoorten.

Figuren 5: De bermen bestaan deels uit verrijkte grond (boven), deels uit wat schralere bodem (onder). Beide groeiplaatsen zijn toch te voedselrijk voor de aanwezigheid van zwaar(der) beschermde plantensoorten.

Dagvlinders, libellen, en overige ongewervelden

Er staan geen waarnemingen van beschermde dagvlinders, libellen of overige ongewervelden vermeld in de database van de NDFF. Beschermde soorten van deze soortgroepen onder de Wet natuurbescherming zijn binnen het plangebied niet te verwachten, aangezien het plangebied niet voldoet aan de eisen die deze soorten stellen aan het habitat; zo is er o.a. geen water aanwezig.

Effectanalyse

Grondgebonden zoogdieren

In de bermen en groenstroken langs de rondweg leven algemene, licht-beschermde zoogdieren zoals muizen en spitsmuizen, de egel en het konijn. Voor deze algemene soorten geldt volgens de provinciale verordening onder de nieuwe Wet natuurbescherming een vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van ruimtelijke ingrepen. Het leefgebied zal na het uitvoeren van de werkzaamheden wat kleiner zijn geworden, maar zal nog steeds grotendeels dezelfde functie kunnen vervullen voor deze soorten. Derhalve komt van deze algemene licht-beschermde soorten de gunstige staat van instandhouding, die bij de nieuwe Wet natuurbescherming belangrijk is, niet in het geding. Er hoeft geen nader onderzoek gedaan te worden. Een ontheffing is voor deze soorten niet nodig. Wel geldt de zorgplicht. Van de eekhoorn zijn geen aanwijzingen dat deze in het plangebied voorkomt.

De groenstrook met de te rooien struiken en bomen vormt mogelijk een deel van het leefgebied van de bunzing en de steenmarter. Het leefgebied zal na het uitvoeren van de werkzaamheden wat kleiner zijn geworden, maar zal nog steeds grotendeels dezelfde functie kunnen vervullen voor deze beide marterachtigen. Derhalve komt van deze beschermde soorten de gunstige staat van instandhouding, die bij de nieuwe Wet natuurbescherming belangrijk is, evenmin in het geding. Er hoeft geen nader onderzoek gedaan te worden. Een ontheffing is voor de bunzing (vanaf 1 oktober 2017 niet meer een algemeen vrijgestelde soort) en de steenmarter niet nodig. Wel geldt uiteraard de zorgplicht.

Vleermuizen

In de te kappen (< 20 jaar) jonge bomen en de enkele oudere grauwe abelen en Noordse esdoorns bevinden zich geen holtes waarin vleermuizen verblijfplaatsen kunnen hebben. Er worden bij de kap van de bomen dan ook geen kolonies, zomerverblijfplaatsen, paarverblijven of winterverblijfplaatsen van vleermuizen vernietigd.

In de dilatatievoegen van de viaducten die onder de zuidelijke rondweg doorlopen, kunnen wel vleermuizen verblijfplaatsen hebben. Als de viaducten of in ieder geval deze dilatatievoegen bij de herinrichting niet beroerd worden, zullen er geen effecten op deze mogelijk aanwezige verblijfplaatsen plaatsvinden.

Het is niet uit te sluiten dat de groenstroken met bomen vast jachtgebied en een vaste vliegroutes van de zwaar-beschermde gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis of laatvlieger vormen.

Het vernietigen van vaste jachtgebieden en vliegroutes van vleermuizen is verboden, als deze een essentieel onderdeel vormen van het leefgebied dat nodig is om een verblijfplaats te laten functioneren (artikel 3.5 Wet natuurbescherming, lid 4).

Echter, omdat:

1. de zuidelijke rondweg sterk verhoogd in het plangebied ligt en de te rooien groenstroken eveneens zeer verhoogd in de omgeving liggen, en
2. er slechts geringe hoeveelheden jonge bomen zullen worden gekapt en verreweg de meeste bomen gespaard blijven, en
3. er vrijwel over de gehele lengte van de zuidelijke rondweg (aan beide zijden) halverwege of onderaan de taluds rijen bomen gespaard blijven,

blijft er langs beide zijden van de zuidelijke rondweg ruim voldoende groen in de vorm van struwelen en bomen over. De vleermuizen zullen ongestoord kunnen blijven jagen en ongestoord kunnen blijven heen- en weervliegen. Daardoor is er met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid geen sprake van de aantasting van essentiële onderdelen van het leefgebied van vleermuizen, waardoor het ecologisch functioneren van verblijfplaatsen (lees ook: vaste jachtgebieden en vaste vliegroutes) die van het leefgebied afhankelijk zijn kan worden gewaarborgd. Nader onderzoek en een eventuele ontheffing is voor vleermuizen niet nodig. Wel geldt de zorgplicht.

Broedvogels

Ook in de nu vigerende nieuwe Wet natuurbescherming is het verboden om broedende vogels en in gebruik zijnde nesten te vernietigen. Het is daarnaast verboden om vogels te verstoren, als er sprake is van een wezenlijke invloed op de populatie.

[Conform toelichting aanvraagformulier Noord-Brabant geldt alleen het beschermingsregime onder artikel 3.1 (VR)]

Omdat het erg lastig te bepalen is of bij een bepaalde verstoring vogels het nest verlaten en zodoende het nest niet meer kan functioneren (overtreding verbodsbepaling art. 3.1, lid 2), wordt sterk aanbevolen om buiten het broedseizoen te werken (grofweg van 1 maart tot 15 september {tot wanneer houtduiven nog broeden}).

Naast deze bescherming zijn er nog enkele vogelsoorten waarvan het nest jaarrond beschermd is, zoals enkele soorten roofvogels, uilen en de gebouwbewonende huismus en gierzwaluw. In de te rooien bomen broeden geen vogels met jaarrond beschermde broedplaatsen. Een nader onderzoek naar of ontheffing voor broedvogels is niet nodig, wel geldt de zorgplicht.

Reptielen, amfibieën en vissen

In de ruime omgeving van het plangebied komen geen reptielen voor. Effecten op de zwaar(der) beschermde reptielen zijn ook uit te sluiten.

Het plangebied is een deel van het landleefgebied van enkele algemene licht-beschermde amfibieënsoorten. Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in het kader van de voorgenomen werkzaamheden. De NDFF meldt de aanwezigheid van de zwaarder beschermde alpenwatersalamander. Voor de zwaarder beschermde alpenwatersalamander is er binnen en in de directe omgeving van het plangebied geen geschikte voortplantingshabitat, maar zeer waarschijnlijk wel in vijvers in aangrenzende tuinen. Wel kunnen de te rooien groenstroken een deel van het landhabitat vormen voor alpenwatersalamanders.

De voorgenomen maatregelen zorgen er voor dat er slechts een zeer marginaal deel van dit landhabitat verloren gaat. In de omgeving blijft nog ruim voldoende van dit landhabitat beschikbaar voor genoemde soorten. Door volgens een goedgekeurde gedragscode (zoals die van Geldrop - Mierlo) te werken of conform een daartoe opgesteld ecologisch werkprotocol zorgvuldig te werken, in het juiste seizoen, kunnen schadelijke effecten op alpenwatersalamanders worden voorkomen. Er worden geen watergangen gedempt of beïnvloed. Er is dus geen effect op vissen.

Nader onderzoek naar of een ontheffing voor reptielen, amfibieën en vissen is niet nodig. Wel dient men zorgvuldig volgens een specifiek voor de alpenwatersalamander geschreven ecologisch werkprotocol te werken, om schade aan de beschermde alpenwatersalamander te voorkomen.

Overige soorten

Er staan op de NDFF alleen 2 verouderde waarnemingen van de Kartuizer anjer en het kluwenklokje. Beschermde soorten van de soortgroepen vaatplanten, insecten en overige ongewervelden onder de Wet natuurbescherming zijn binnen het plangebied niet meer te verwachten, aangezien het plangebied niet voldoet aan de eisen die deze soorten stellen aan het habitat; zo bestaan de bermen uit vrij

voedselrijke grond en is er geen water aanwezig. Een nader onderzoek naar of ontheffing voor deze soortgroepen is niet nodig.

Conclusies en aanbevelingen

- in de buurt van de zuidelijke rondweg komen de beschermde zoogdieren eekhoorn, bunzing en steenmarter voor.
- in het plangebied zijn geen sporen gevonden van eekhoorns.
- de groenstroken met te rooien struiken en bomen vormen mogelijk een deel van het leefgebied van de beschermde bunzing en steenmarter.
- dit leefgebied zal na het uitvoeren van de werkzaamheden wat kleiner zijn geworden, maar zal nog steeds grotendeels dezelfde functie kunnen vervullen voor deze beide marterachtigen. Derhalve komt van deze beschermde soorten de gunstige staat van instandhouding, die bij de nieuwe Wet Natuurbescherming belangrijk is, evenmin in het geding.
- er hoeft geen nader onderzoek gedaan te worden. Een ontheffing is voor de bunzing en de steenmarter niet nodig. Wel geldt uiteraard de zorgplicht.
- in de te kappen (< 20 jaar) jonge bomen, in enkele oudere grauwe abelen en Noordse esdoorns bevinden zich geen holtes waarin vleermuizen verblijfplaatsen kunnen hebben. Er worden bij de kap van de bomen dan ook geen kolonies, zomerverblijfplaatsen, paarverblijven of winterverblijfplaatsen van vleermuizen vernietigd.
- in de dilatatievoegen van de viaducten die onder de zuidelijke rondweg doorlopen, kunnen wel verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig zijn. Als de viaducten of in ieder geval deze dilatatievoegen bij de herinrichting niet beroerd worden, zullen er geen effecten op deze mogelijk aanwezige verblijfplaatsen plaatsvinden.
- het is niet uit te sluiten dat de groenstroken met bomen vast jachtgebied en een vaste vliegroutes van de zwaar-beschermde gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis of laatvlieger vormen.
- Echter, omdat:
 1. de zuidelijke rondweg sterk verhoogd in het plangebied ligt, èn
 2. er slechts geringe hoeveelheden jonge bomen zullen worden gekapt en verreweg de meeste bomen gespaard blijven, èn
 3. er vrijwel over de gehele lengte van de zuidelijke rondweg (aan beide zijden) halverwege of onderaan de taluds rijen bomen gespaard blijven,
 blijft er langs beide zijden van de zuidelijke rondweg ruim voldoende groen in de vorm van struwelen en bomen over. De vleermuizen zullen ongestoord kunnen blijven jagen en ongestoord kunnen blijven heen- en weervliegen.
- nader onderzoek en een eventuele ontheffing is voor vleermuizen niet nodig. Wel geldt de zorgplicht.
- in de te rooien bomen broeden geen vogels met jaarrond beschermde broedplaatsen.
- nader onderzoek naar of ontheffing voor broedvogels is niet nodig. Wel geldt de zorgplicht.
- voor de zwaardere beschermde alpenwatersalamander is er binnen en in de directe omgeving van het plangebied geen geschikte voortplantingshabitat. Waarschijnlijk functioneren vijvers in tuinen in de aangrenzende wijken wel als voortplantingswater. Daarom kunnen de te rooien groenstroken een deel van het landhabitat vormen voor alpenwatersalamanders.
- de voorgenomen maatregelen zorgen er voor dat er slechts een zeer marginaal deel van dit landhabitat verloren gaat. In de omgeving blijft nog ruim voldoende van dit landhabitat beschikbaar voor genoemde soorten.

- door volgens een goedgekeurde gedragscode of een daartoe opgesteld ecologisch werkprotocol zorgvuldig te werken, in het juiste seizoen, kunnen schadelijke effecten op alpenwatersalamanders worden voorkomen.
- beschermde soorten van de soortgroepen vaatplanten, insecten en overige ongewervelden onder de Wet natuurbescherming zijn binnen het plangebied niet te verwachten, aangezien het plangebied niet voldoet aan de eisen die deze soorten stellen aan het habitat; zo bestaan de bermen uit vrij voedselrijke grond en is er geen water aanwezig.
- nader onderzoek naar of ontheffing voor deze soortgroepen is niet nodig.

Aanbevelingen:

1. Als de viaducten aangepakt gaan worden, waarbij de dilatatievoegen ook (tijdelijk of langere tijd) beïnvloed worden, dan dient aanvullend onderzoek naar vleermuizen te worden uitgevoerd.
2. Specifiek voor de alpenwatersalamander dient conform een goedgekeurde gedragscode te worden gewerkt, of een ecologisch werkprotocol (waarin schadebeperkende maatregelen staan) op maat te worden geschreven. Door strikt volgens deze gedragscode of dit ecologisch werkprotocol te werken kan schade aan deze zwaardere beschermde soort worden voorkomen of beperkt.

Nader onderzoek naar of een ontheffing voor de alpenwatersalamander is dan niet nodig.

N.B.: het is zinvol om in dit ecologisch werkprotocol ook maatregelen voor schadevrij werken voor grondgebonden zoogdieren en broedvogels op te nemen.

Wij hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,

Ilco van Woersem
Ecologica B.V.